

Priloga k listu "Slovenski gospodar" št. 1. iz leta 1921. Cena: 20 K. Izven Jugoslavije 30 K. Naročnina se pošlje na upraviteljsko "Slovenskega gospodarja" v Maribor, Koroska cesta št. 5. List se pošilja do odpovedi. Naročnina se plačuje naprej. Telefon št. 220.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Udaje "Kotol. tiskovnega društva" dobivajo list brez posebne naročnine. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravištvu sprejema naročnine, inserate in reklamacije. Cena inseratov po dogovoru. Za vsake kratek oglaševalski primeren popust. Nezapirite reklamacije so pošiljane prosile. — Telefon št. 220. —

23. številka

Maribor, dne 9. junija 1921.

88. letnik.

Za malega kmeta.

(Iz govora g. poslanca M. Krajncu v konstituenti 1. junija.)

Dovolite mi, gospodje, da govorim tu v imenu malega kmeta, v imenu tistega malega posestnika, ki je zares kmet in ni morebiti veleposestnik — kajti ti se že morajo prištevati med kapitaliste. Govorim posebej o Sloveniji, o kateri je bilo že pred vojno znano, da tvorijo v njej dve tretjini vsega kmetijskega ljudstva mali kmetje, takozvani kajžarji ali kočarji, ki se ne morejo preživljati s svojimi dohodki iz zemlje in ki so največ trpeli in trpijo še danes.

Gospodje! Te dni se je tu mnogo govorilo o agrarni reformi. Če hočete agrarno reformo pravilno izvesti, potem, gospodje, morajo dobiti zemljo tisti, ki je imajo premalo, da ne morejo preživljati svoje družine. G. minister za agrarno reformo je prej izjavil tujak, da je agrarna reforma za Slovenijo lahko izvedljiva, ker je večina gozdov. Seveda se lahko reši na ta način, ako te gozdove prevzame država. Toda mi imamo posebno v Sloveniji kmeta, ki imajo sicer svojo hišico in malo polja okoli hiše, a nimajo nikakega gozda. Pri agrarni reformi se morajo obširni gozdi razdeliti tako, da bo dobil nekaj gozda tudi mali kmet, tako da bo mogel primerno živeti ter preživljati svoje. Kajti on je tudi človek in mi ne smemo misliti samo na velike ljudi, ampak tudi na tistega malega človeka, ki največ trpi.

Prepričani smo lahko, da so tisti ljudje, ki posedujejo zemljo, najboljši in najzvestejši državljani, ki tudi ne bodo države krakomalo zapustili, ampak bodo zanj delali, zanj živeli in zanj tudi umrli.

Gospodje! Tem malim kmetom, ki nimajo toliko zemlje, da bi mogli z lastnimi pridelki preživljati svojo družino, je treba nadalje tudi omogočiti, da si dobijo kak postranski zaslužek. Imamo mnogo vodnih sil, tako da se lahko goji ta ali ona domača obrt. — Tem ljudem je treba pomagati, da pridejo do kakšnega postranskega zaslužka, da bodo mogli živeti in primerno oskrbovati svojo družino.

Tudi pri razdelitvi davčnih bremen je treba gledati na to, da se štiti mali posestnik. Kajti rečem vam: naš pri malih kmetih se gode glede davkov največje krivice. Jaz imam zglede, da veliki posestniki v primeri z velikostjo svojega posestva plačajo veliko premalo davka, dočim ga plačuje mali kmet mnogo preveč. Treba je, da se do gotovega minima, ki je za človeško existenco potreben, prenosnina

splošni odpravi. Treba je tudi, da se mala posestva do gotovega minima — že ima n. pr. kdo samo kajžico in malo zemlje okoli hiše — oproste zemljiškega davka.

Kje pa bo potem dobila država potrebna sredstva? Tako bo vprašal ta ali oni. Mi gotovo nismo nasprotniki vsakega davka. Mi vemo, da država potrebuje davke, ker brez njih ne more izhajati. Toda mi pravimo: država naj naloži toliko več davka na rente, na luksuz in na druge take stvari, ne išče naj pa dohodkov tam, koder se človek že itak ne more preživeti.

Toda poleg tega ne smemo pozabiti še na nekaj. Mi vemo, da je kmet — in to zopet v prvi vrsti mali kmet — velik trpin vsled vremenskih neugod. Kmet ne more svojega posestva pokriti ali kako drugače obvarovati, kadar pride nevihta, toča ali kakšna druga vremenska neugoda. Mi vemo, da se velikim posestnikom, ki imajo vsega potrebnega za več let naprej, vremenske neugode ne poznajo toliko, kakor malemu kmetu, ki od časa do časa premišljuje, kdaj in kako bo razdelil svoj kruh med svoje ljudi, da ne bodo trpeli pomanjkanja. Zato je potrebno, da se uvede zavarovanje zoper neugode, zoper točo, zavarovanje živine proti kugi in drugim nalezljivim boleznim. Tudi v tem oziru je treba zlasti malega kmeta zaščititi.

Za državno podporo kmetijskega združništva.

(Iz govora posl. V. Pušenjaka v konstituenti 31. maja.)

Nepobitno dejstvo je, da izhajajo vsi stanovi iz kmetijskega stanu. Nepobitno dejstvo je, da izvršuje kmetijski stan najvažnejše delo za človeštvo in cele države, preskrbo z živilom; nepobitno dejstvo je, da daje kmetijski stan največ in najboljše vojske. Premalo pa se poudarja in uvažuje dejstvo, da je celokupni kmetijski stan, da so srbski, hrvaški in slovenski kmetje največ storili za ustvarjanje naše države. Ze večkrat so se v tej zbornici naglašale žrtve, katere je doprinesel našo državo srbski zemljoradnik, premalo pa se je poudarjalo delo hrvaškega seljaka in slovenskega kmeta, ki je živel pod pritiskom Nemcev, Madžarov in Italijanov, za ujediničenje Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Kmet, ki je živel pod najtežjim pritiskom, si je ohranil narodno zavest, je vedno imel razumevanje za narodne težnje, in mi se moramo zalivaliti kmetu, da se ni udal germanizaciji, madžarizaciji in poitaljančevanju.

nju. Ako bi bil kmet, ki je živel pod težkim pritiskom, podlegel tujemu vplivu, bi ne bilo prišlo do skupne države Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Odkod pa je črpal kmet moč, da se je mogel zoperstavljati vsakemu po tujčevanju, da si je mogel ohraniti svojo narodnost?

Delo na polju združništva je naj več pripomoglo k osamosvojitvi in ohranitvi kmetijskega stanu. Potem združništva je postal kmet neodvisen od tujega kapitala, mogel je napredovati v posameznih gospodarskih panogah, mogel je dobiti vpliv na trg in tržne cene. Združništvo pomenja gibanje, ki je našlo največji odziv v kmetijskih vrstah in v primerno kratkem času doseglo naravnost sijajne uspehe. Kmetško združništvo predstavlja prve vzglede socializacije in reči moramo, da je ta način socializacije jako dobro uspel. Samopomoč, samoprava, lastna odgovornost so temeljna združna načela, po teh načelih delujejo združbe. Mogočna združna organizacija kmetškemu stanu, kateri pripada nad 250.000 zadrug na svetu s 75 milijoni članov, ki zastopajo najmanj 150 milijonov družinskih članov, je najboljši dokaz za narodno-gospodarski, pravno-vzgojevalni in socialni pomen združništva. Združništvo pospešuje vzajemnost varčnosti ljubezen do rodne grude, pospešuje bratstvo in enakost članov, dviga pomen kmetijskega dela in v obče kmetijskega stanu. Neobhodno potrebno je, da država posveča združništvu vso pozornost, ker imamo mnogo pokrajin, v katerih bo treba na združnem polju še ledino orati, kakor n. pr. Medjimurje in Prekmurje, in ker mora združništvo še mnogo važnih gospodarskih nalog, ki se dajo samo potom združništva uspešno rešiti. S polno opravičenostjo zahtevamo, da se v načrt ustave sprejmejo določbe, po katerih se bo vsa bodoča zakonodaja morala ozirati na združništvo in bo morala dati država združništvu potrebna sredstva na razpolago. Zato predlagamo, da se v ustavnem načrtu v odstotkih celokupnega državnega proračuna določi tozadevne zneske. Z ozirom na dalekosežno gospodarsko delo združništva zahtevamo, da se pritegne združništvo k sodelovanju pri raznih gospodarskih, finančnih in carinskih odborih in posvetovanjih. Popolnoma pogrešno je, in ne odgovarja duhu časa, ako se jemlje le banke in zastopnike kapitalističnih in duistijskih podjetij v ožir, združna organizacija pa omalovažuje. Zahtevamo pa tudi odločno, da v bodoče poljedelsko ministrstvo združništvo bolj upošteva kot doslej, ker se edino

potom združništva morejo rešiti najvažnejša gospodarska vprašanja, ki se tičejo tudi kmetijstva. V vseh modernih državah znajo dovolj ceniti za združništvo, le pri nas zavzemajo mnogi merodajni krogi napram združništvu neko — milo rečeno — neprijazno stališče.

Za razširjanje naših listov.

(Prešnja do zavešnih mladenk in mladeničev.)

Ni nam treba ponavljati, da igra časopisje v javnem življenju veliko vlogo. Naši listi so žalibog še vse premalo razširjeni med našim ljudstvom. "Slov. gospodar" in "Straž" sta na Slov. Stajerskem sicer najbolj udomačena lista, a vendar opažamo, da je na tisoče hiš, ki bi si še lahko naročile "Slov. gospodarja" ali "Stražo". Danes se obračamo s posebno prošnjo do naših mladih kračunskih bojevnikov in bojevnic vseh stanov: Posvečite vse nedelje in ves prosti čas ter vsako ugodno prilichnost od danes do 1. julija v ta namen, da pridobivate za "Slov. gospodarja" in za "Stražo" nove naročnike. Vi, naši agitatorji in zaupniki, ki ste pripomogli s svojo odločujočo besedo naši stranki do sijajne zmage pri občin-skih volitvah, zrlivajte se do 1. julija še tudi za razširjenje našega katoliškega časopisja. Prijateljski prošimo posebno naše delavne mladenke po vseh župnijah in občinah: Stopite ta tri tedne v službo katoliške slovenske stvari. Pojdite od hiše do hiše in nabirajte nove naročnike. Kdor ne more naročiti lista za celo polletje, pa ga nagovorite, da plača naročnino vsaj za četrt leta. Kjer eden sam ne zmore, pa s prijazno besedo posredujte, da zloži dva sosedla potrebno svoto. In vi zavešni mladeniči, pokazite se! Prosite svoje očete, da vam naročijo naše liste, posredujte pa tudi pri sosedih in znanih, da isto storijo. Prav posebno pa se obračamo do naših vrlih mož in očetov. Glejte, pri občin-skih volitvah smo tako lepo zmagali kakor še nikdar poprej. To je pred-vsem vaše delo, vi odlični katoliški možje. Vaša zmaga naša zmaga! Naše veselje vaše veselje! Od te zmage pojdite še k drugi. Ta zmaga pa bo, ako boste poskrbeli, da si bo vsaka naša hiša naročila "Slov. gospodarja" ali "Stražo". Ko boste šli prihodnje nedelje s sosedi in znanci v cerkev, nagovorite vsaj enega ali dva, da pristopita v krog naših naročnikov. Ko sedite v prijateljski družbi bodisi v gostilni ali pod lipo ali v vinogradu,

Zaklad na otoku.

iz angleškega prevedel Paulus.

(Dalje.)

"Čul —!" je kričnil graščak. — "Čul — pravite! Najkrvoločnejši ropar je bil, ki je kdaj brodiral po kakem morju! Spanci so se ga čudovito bali in rečem vam, večasih sem bil zares ponosen, da je Anglež! Videl sem vrhove njegovih jader s temile svojimi očmi, pri Trinitatskih otokih je bilo, in strahopetnež, ki sem se vozil na njegovi luščini, se je zbal, obrnil se je, pravim vam, obrnil in se skril v najbližnjem španskem pristanišču!"

"Tudi jaz sem čul o njem, pa tukaj na Angleškem", je rekel zdravnik. "Ampak glavna stvar je, ali je imel denar?"

"Denar —!" je vpil graščak. "Ali niste nikdar čuli, kaj se je govorilo o njem? Kaj druga so ti rokovanji lo-vili kot denar? Kaj druga je bila njhova skrb kot denar! Za kaj druga so pač tvegali svoje grošne kosti, kot za denar —?"

"Vse to bomo kmalu zvedeli!" je odvrnil zdravnik. "Pa vi ste tako pre-

sneto vročekrvni, da jaz sploh ne morem priti do besede. Tole je, kar bi rad vedel: Recimo, da imam tukaj v svojem žepu ključ do Flintovih zakladov — kako visoko ga cenite?"

"Kako visoko?" je kričal graščak. "Povem vam, kako visoko! Če zares imamo v rokah ključ, ki o njem govorite, grem in kupim ladjo v Bristolu, vzamem vas in tule tega Jima seboj, in najti hočem zaklad in če bi ga moral iskati celo leto!"

"Dobro!" je rekel zdravnik. "Torej, ako je Jimu prav, pa odprimo ta zavoj!"

In položil ga je predse na mizo.

Zavitek je bil sešit in dr. Livesey je moral poiskati svojo torbico z raznim zdravniškim orodjem ter s škarnjami razparati šive.

Dvoje stvari je bilo v zavitku — knjiga in zapечатeno pismo.

"Najprvo pogledajmo knjigo!" je izjavil zdravnik.

Oba z graščakom sva se sklonila čez njegove rame, ko je odprl knjigo. Kajti dr. Livesey mi je prijazno pomignil, naj stopim bliže in se udeležim nad vse zanimivega pregledovanja.

Na prvi strani je bilo načrtanih nekaj besed v zelo slabi pisani. "Bill Bones", sem bral za silo, pa "Ne več ruma!" in "Pri Palmovem rtu ga je dobil." Kdo je neki bil tisti, ki je do-bil, in kaj je dobil? Nož v hrbet menda!

"Ni posebej zanimivega!" rekel je zdravnik in listal dalje.

Na drugih straneh je bilo polno čudnih in nerazumljivih podatkov. Na enem koncu vrste je bil zapisan dan, na drugem pa denarna svota, kakor v kakem blagajniškem zapisniku. Namesto pojasnila pa je bilo narisanih le nekaj nerodnih križev med obema podatkom. 12. junija leta 1745 n. pr. je nekdo dobil 70 funtov sterlingov, ni pa bilo zapisano, kdo, le šest križev je stalo tam namesto imena. Pri nakaterih vrstah je bilo pripisano ime kraja, n. pr. Caraccas, ali pa samo zemljepisna dolžina in širina, na primer 32° 17' 20" — 19° 2' 40".

Zapiski so obsegali čez 20 let in svote so bile vsako leto večje. — Ob koncu so bile sešete in skupna svota, večkrat napačno izračunana in popraviljena, je znašala lepo bogastvo.

K sklepu so stale besede: "Bill Bones njegov delež."

"Kaj naj vse to pomeni?" je dejal dr. Livesey, "nima ne glave ne nog!"

"Sivar je jasna kot beli dan!" je vzkliknil graščak. "Knjiga je zapisnik prejemkov, križi stoji namesto imen ladij in krajev, ki so jih oropali. Te svote pa so deleži, ki jih je dobival rajni rokovanec od skupnega plena. Kadar se je bal nejasnosti, je pridjal ime, n. pr. Caraccas. To bo najbrž ime obrežja, kjer so ustavili in oropali kako resrečno ladjo, Bog se usmili! To samo duš tistih mornarjev, ki so bili na njej!"

"Zares!" je rekel zdravnik. "Glej, to so pravi biti izkušeni potovalec! — Zares! In deleži naraščajo, glejte, ko je mož z leti stopal više v svoji službi!"

Razen zemljepisne lege nekaterih krajev in nekega ključa za preračunavanje španskih, francoskih in angleških zlatov v enotno vrednost ni bilo ničesar več v knjigi.

"Navihani človek ta-le!" je dejal g. zdravnik. "Ni se dal zlepa ukantiti!" (Dalje prihodnjic.)

naprosite vse, ki še nimajo „Slov. Gospodarja“, da si ga odslej naročijo. Pri tem delu vam bodo gotovo šle na roko tudi naše vrle matere in gospodinje.

Prosimo in priporočamo vam posebno sledeče:

1. Napišite na polo papirja natančen naslov vseh onih, ki jim je treba poslati na novo „Slov. Gospodarja“ ali „Stražo“. Poberite od vsakega polletno ali četrtletno naročnino.

2. Naslove in nabrano naročnino pošljite takoj na naslov: Upravišтво „Slov. Gospodarja“, Maribor, Cirilova tiskarna. Zadržuje, da napišete pošto nakaznico in naslove novin na ročnikov na zadnji strani odrezka.

3. Ako želite, vam pošljemo za vsako župnijo prepis naročnikov, da vidite, kdo je naročen na naše liste in kdo ne.

„Slov. Gospodar“ stane do novega leta 1922 20 K, do 1. oktobra 1921 pa 10 K.

„Straža“ stane za pol leta 60 K, za četrt leta 30 K.

Kdor pridobi 10 novih naročnikov, dobi lepo darilo.

Vsem razširjevalcem krščanskega časopisa se za njih trud in delo že naprej najlepše zahvaljujemo.

Tajništvo Slovenske ljudske stranke v Mariboru, Cirilova tiskarna.

Politični ogled.

Kraljevina SHS. Na zadnjih sejah konstituantne so razpravljali o pravicah kralja. Komunisti so pred glasovanjem o tem členu zapustili zbornico. Razmotrivanj in glasovanja o kraljevih pravicah se tudi ni udeležil naš Jugoslovanski klub kot znak protesta, ker je zbornični predsednik izključil od treh sej člana našega kluba, ker je ta očital Pašiču, da si je kupil ustavo. Važna je bila i poveljkova seja konstituantne, na kateri se je sklepalo o ustavi parlamenta. Naš klub je zahteval dve zbornični politični in gospodarsko, kar so pa odklonili vladinovi. Določili so tudi, da bo v prihodnje volilo 40.000 volivcev enega poslanca. Ako pa bi bil oslanek 25.000, voli se teh 25.000 1 poslanca. V konstituenti so bili tudi pri ravnomar omenjeni priliki stavljeni razni predlogi o ženski politični enakopravnosti in sploh ženski volilni pravici, za katero so se zavzemali naši in socialisti. Seve, žensko politično enakopravnost z žensko volilno pravico vred je pokopala in odklonila iz strahu vladna večina. G. Pašič ima večke nepravilne s svojimi ministri. Vsačas se mu kateri skula in poča ostavko G. ministrski predsednik mora po tem kujavemu ministru kaj obljubiti, da se zopet vsede na svoj ministrski stolček.

V Avstriji dobijo konec tega tedna novo dunajsko vladno. Za zanjnj smo poročali, da hočejo in zahtevajo vse avstrijske pokrajine spojitve z Nemčijo, čemur se pa ustavlja entente. Avstrijska vlada se sicer navidez klanja zahtevam entente, a ni želim pa tudi koprniti po majki Nemčiji. Največja preglavica za dunajsko vladno so Stajerci, ki hočejo ljub prstiku od strani Dunaja ter entente — glasovati za Nemčijo dne 3. maja, da si vedo, da bo v tem slučaju zgubila Avstrije Koroško in še znatni del — Stajerske.

V gornjeslezijskem spornem ozemlju se vedno ni mira. Nemci in Poljaki se še vedno ravajo. Anglieži in Francozi pošiljajo v Slezijo četa, ki bi naj ukrotile razbojstvo Nemce in poljske vstaše.

Tedenske novice.

Naš regent Aleksander, ki se mudi sedaj v inozemstvu in je bival nekaj časa v Parizu, je odpotoval iz Pariza v London, odkoder se vrne zopet v Beograd v drugi polovici tega meseca.

Občinski odbori naj takoj, ko se sestanejo, sklenejo izjavo za avtonomijo. Odbornike, ki so naši pristaši, pa prosimo, da podpišejo izjavo, da so somišljeniki Slovenske ljudske stranke. Prosimo, da nam zaupniki pošljejo te izjave najpozneje do 20. junija 1921. Mi te izjave nujno potrebujemo, da pokazemo vladi in nasprotnikom, da je

Slovenija po ogromni večini v našem taboru in da ne mara ne samostojnežev in ne liberalcev, ki so nas oropali samouprave Slovenije ter nas vkovali v srbijanski centralizem. Občinski odbori, pokžite se!

Volitve županov so 29 povsod, kjer ni bilo pritožb zoper občinske volitve, končane. Nam še manjka poročil iz 300 občin. Prosimo ponovno naše zaupnike, da nam iz vsake občine poročajo, kdo je izvoljen za župana, kdo za občinske svetovalec in katerim strankam pripadajo posamezniki. Poročajte nam tudi, v katerih občinah so bili vloženi prizivi. — Tajništvo SLS v Mariboru.

Novi župani. Nadalje so izvolje ni za župana naši somišljeniki v naslednjih občinah: Lancova vas pri Ptuj, Jakob Vaupotič, Trnovec-Sele Franc Skrbinek, Cogetinci Ljudevit Poljanec, Janžev vrh-Arlica Luka Držek, Bistrica pri Limbušu Jožef Bučar, Loka pri Zid. mestu Franc Koren, Marija Građec Martin Topolet, Svetina Miha Videc, Padeški vrh Alojzij Mernik, Bočna Martin Krajnc, Novaštitfa Rudolf Tratnik, Kot Jurij Gužnik, Sv. Andraž pri Velenju Anton Brinovšek, Na Ranci pri Mariboru Rupert Grahornik, Sv. Andraž v Slov. gor. Jožef Zelenko, Polce pri Radgoni Franc Prajndl, Grešnjevec Franc Santl, Orehovci Jožef Hamler, Ivajnsveci Fr. Merčnik, Spitalič pri Konjicah Martin Ambrožič. — Ponovno prosimo zaupnike, da nam poročajo o izidu župauskih volitev. — Tajništvo SLS v Mariboru.

Za samoupravo Slovenije. Občinski odbori občin Sv. Lovrenc na Dravskem polju, Cirknica, Dogoš, Gruškovje v Halozah, Zerkovce (so-svet), Selnica ob Muri so sklenili naslednjo izjavo: „Občinski odbor občine ... je v svoji seji dne ... sklenil sledeče: Ponovno pozdravljamo ujedinenje Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno suvereno državo, izražamo s tem svojo zahtevo po samoupravi ljudstva v tej državi. To pravi co mora garantirati prebivalstvu državna ustava, ki mora biti le plod sporazuma med vsemi tremi plemen. Upoštevajoč posebne kulturne, gospodarske in socialne prilike naše dežele zahtevamo nedeljivo in avtonomno upravljanje Slovenijo z zakonodajno in administrativno polnomočnim pokrajinskim zborom ter njemu odgovorno pokrajinsko vladno. ... dne ... 1921. Občinski pečat: — Podpiši.“

Za samoupravo Slovenije. Tajništvo Slovenske ljudske stranke dobiva dan za dnevom izjave občinskih odborov, v katerih zahtevajo, da se mora dati slovenskim pokrajinam v okvirju enotne države samouprava ali takozvana avtonomija. Do 8. junija zjutraj je tajništvo SLS prejelo take izjave iz naslednjih občin: 1. Sv. Andraž-Leskovec, 2. Vel. Okič, 3. Vel. Varnica, 4. Sv. Lovrenc na Dravskem polju, 5. Cirknica pri Mariboru, 6. Jarenina, 7. Kaniza pri Mariboru, 8. Vukovski dol pri Jarenini, 9. Pesnica pri Mariboru, 10. Polička vas pri Jarenini, 11. Dogoš pri Mariboru, 12. Gruškovje v Halozah, 13. Zerkovce pri Mariboru, 14. Selnica ob Muri, 15. Vel. Nedelja, 16. Šardinje, 17. Trgovci, 18. Vičanci, 19. Runc, 20. Samušani, 21. Gornja Ložnica pri Slov. Bistrici, 22. Glava-Banovci, 23. Kristanci, 24. Lokavci pri Ljutomeru, 25. Ključarovi pri Ljutomeru, 26. Logarovci, 27. Boreci pri Ljutomeru, 28. Krizovci pri Ljutomeru, 29. Iljaševci, 30. Staronovavas na Murskem polju, 31. Bunčani, 32. Bučecovci na Murskem polju, 33. Vučja vas na Murskem polju, 34. Veržej pri Ljutomeru. — Nadalje izjave se naj pošiljajo na tajništvo Slov. ljudske stranke v Mariboru, Cirilova tiskarna. Vse izjave pošljemo vladi v Beograd z odločno zahtevo, da se mora ugoditi skupni želji in zahtevi slovenskega ljudstva, ki noče demokratsko-samostojnega centralizma, temveč nedeljivo in samoupravno Slovenijo z zakonodajno in upravno polnomočnim pokrajinskim zborom ter njemu odgovorno pokrajinsko vladno.

Razlika med našimi in samostojnimi poslanci. Doslej je v konstituenti nastopila že pretežna večina poslancev iz vrst našega Jugoslovanskega kluba in Samostojne. Nekaj teh govoro ali vsaj njihove izvečke so prinesli naši listi, „Kmetijski list“ pa govorniške otrobo slabostjo nečev. Citateli našega časopisa so se lahko sami prepričali, da so naši poslanci go-

vorili v zbornici dostojno in stvarno o avtonomiji in za zboljšanje bednega kmetijskega stanu. Njihovi govori so bili vsi tako temeljiti, da so jih hvallili celo beograjski nam nasprotni listi. Samostojni poslanci pa so se v svojih govorih na ostudno prostaki način zavzemali za uzakonitev kancel. paragrafa in na živinsko divji način blatili in se zaganjali v našo duhovščino kot n. pr. bivši štajerčijanec in šnopsar Drogenik. Za res kmetisko korist se ni doslej v zbornici oglašil še niti eden od samostojnežev.

Samostojni poslanci so svoj čas bahavo izjavljali v „Kmet. listu“, da so pri vsaki seji konstituante in niso še izostali od nobene. Najbolj se je bahal z neumornim poslanskim delom debelušasti Urek. A ravno g. Ureka že dolgo ni v konstituanto, ampak je zaposlen pri zgradbi svoje nove hiše. V Beogradu se prikaže le tedaj, da si pusti izplačati na račun davkoplačevalcev nezasluzene dnevnice in mastno plačano mesto konstituantnega predsednika, dasi do sedaj še niti enkrat ni vršil te službe. No, g. Ureka ni v Beograd, pa se bo držnil potem širokoustiti, kaj vse je izposloval kmetom. Urekovo poslančevanje bo pozidalo njemu samemu novo palačo na račun kmetov, a kakega haska pa od njegove beograjske borbe za staro našo pravdo ne bo. Tako je, g. Urek, in v novi hiši se bo udobno bivalo, kol se to spodobi za g. kmeta, ki zna vteti le svoj jezik na lažljivo plat, rok pa še doslej menda niti rabil ni — pri delu namreč!

Uničujoča sodba o kupljeni ustavi. Dne 4. t. m. je govoril v ustavotvorni skupščini poslanec Anton Brandner, zastopnik narodno-socialistične stranke, ki je tudi proti centralizmu. Govoril je o pravicah, ki naj se dovolijo kralju. Ker ga je demokratski minister dr. Kukovec v teku govora z neumnimi medklici motil, ru jih je prav pošteno natrobil v ušesa. Ko je Brandner očital dr. Kukovcu, da mu je ravno on onemogočil glasovanje za ustavo, ker je bila spravičena pod takimi pogoji pod streho, da bodo tisti, ki glasujejo z vami (samostojni) prišli v nevarnost, da bodo ljudje s prsti za njimi kazali ter klicali: „Tudi ti si eden izmed tistih, ki so do bili milijone za to, da glasujejo za ustavo“. (Te besede so samostojne poslance tako dirnile, da so začeli besno ugovarjati). Zakaj barantate in kupčujete z ustavo! To je bil vzklil narodnega socialista Brandnerja, ki je naletel na hinavski ugovor slabostnih in muslimanskih poslancev. Ta dogodek v konstituenti si bomo za pomnil do tistega časa, ko bomo lahko ugotovili, da so milijoni že v posesti slovenskih izdajic.

Davki so še premajhni. Tako je zaklical med govorom poslanca Ročkarja 41. seji ustavotvorne skupščine zaveznik slov. samostojnežev hrvatski demokrat minister Krizman. Slovensko ljudstvo, davkoplačevalec, zapomni si to! Vi samostojnejši in liberalci, vtaknite si Krizmanov medklic za klobuk! Slovensko ljudstvo ječi pod ogromnim bremenom davkov, a liberalci še pravijo, da jih je premalo.

Kaj vse lahko opraviš v Tajništvu Slov. ljudske stranke v Mariboru? Tam ti dajo kot pristašu SLS — brezplačne nasvete glede davčnih zadev (prizive), glede zavarovanja zoper ogenj, radi vojaških oprostitvev, v carinskih zadevah, glede previsoko za računjenih železniških tovornih tarif, glede desetka in drugih pristojbin in v enakih gospodarskih pristojah. V tajništvu SLS dobi vsak naš somišljenik brezplačno potrebna navodila za organizacijo, nadalje se dajejo pojasnila glede volitev, pritožb itd. V tajniški pisarni sodelujejo sedaj strokovnjaki v davčnih, vojaških, tovarno-tarifnih, volilnih in drugih zadevah. — Pismenim vprašanjem je treba vedno priložiti natančne podatke in znamke za odgovor. Naslov: Tajništvo Slov. ljudske stranke, Maribor, Cirilova tiskarna, I. nadstropje, desno.

Nemci razbili državne mejnike. Kakor smo že poročali, je razmejitevna komisija dala na novi državni meji med Avstrijo in našo državo postaviti nove in lepo izklesane mejnike. Pred par dnevi pa so Nemci te mejnike na čeli črti od Spitja do Drave grada razbili. Iz tega je razvidno, da

je bilo njih delo organizirano. Čudno se nam zdi, da jih niso naše obmejne straže zasačile.

Dekliški tabor na Ljubčnem pri Poljčanah se vrši dne 26. junija za dekanije Slov. Bistrica, Konjice in Rogatec. Spored: ob 10. uri sv. opravilo s cerkvenim govorom za Marijine družbe. Takoj nato veliko deklisko zborovanje. Govori č. g. M. Krajnc. Z govori nastopijo tudi mladenke iz Makol Studenice, Slov. Bistrica, Laporja, Lpč Prihove, Konjice, Kostričnice, Sv. Jerneja pri Ločah, Sladke gore, Poljčan. Vabimo pa tudi mladenke iz drugih župnij, da nastopijo z govori ali deklaracijami. Predsednice in odbornice D. Z. vabimo, da pridejo na Ljubčeno že ob pol 9. uri, kjer bo razgovor o organizaciji dekliskih zvez, posebno o dekanijskih dekliskih zvezah.

Dekliški tabor se vrši dne 12. t. m. pri podružni cerkvi Sv. Križa, župnije Sv. Vid na Planini in ne v Dobju, kjer ga je okrajno glavarstvo prepovedalo. Tudi gledališčna predstava v Dobju odpade istega dne.

Posavsko orlovsko okrožje priredi 26. junija 1921 v Cerkljah (pošta Krškavas, postaja Brežice) celodnevni orlovski tabor z javno telovadbo. Bratski odseki in društva naj pravočasno priglase število deležnikov telovadcev, netelovadcev) ter koliko kosil žele.

Veliko romanje k Mariji Pomagaj na Brezje. Krščansko socialna zveza v Mariboru priredi na splošno željo dne 11. in 12. julija t. l. veliko romanje k Mariji Pomagaj. Iz Maribora bo odhajal posebni vlak, ki bo pobiral romarje do Trbovelj. Južna železnica je za svojo progo znižala vozno ceno na polovico in sicer iz vsake postaje. Upati je, da to dovolila polovično vožnjo od Ljubljane do Otočja tudi državna železnica. Celi vozniki listek od Maribora do Ljubljane tje in nazaj stane 152 K. Iz Ljubljane do Otočja pa 48. Če bo dovolila tudi državna železnica polovično ceno, bo stala vožnja iz Maribora tje in nazaj 100 kron. Ako se to ne bi zgodilo, bo prišla vožnja iz Maribora tje in nazaj na 124 K. Na postajah, ki so Ljubljani bližje, bodo vozniki listki razmeroma ceneji. Vlak bo imel zvezo s stranski mi programi na postajah Pragersko, Grobelno, Celje in Zidani most, deloma tudi Poljčane. Polovično karto bodo dobili le tisti, ki se izkaže na blagajni s posebno legitimacijo, katero mi izda da Krščansko-socialna zveza v Mariboru proti plačilu 20 K. P. n. gg. dušni pastirji se naprošajo, da zberajo udeležence in poberejo od vsakega udeleženca 20 K za legitimacijo ter vpošljejo vse zneske za legitimacijo po odbitku poštinih stroškov skupno najpozneje do 23. junija t. l. na naslov: „Romarski odbor v Mariboru, Koroška cesta št. 5 (Cirilova tiskarna)“. Legitimacije se jim pošljejo skupno priporočenim potom, da ne bodo poštini stroški previsoki. Kdor naroči legitimacijo posamezno, mora za poštino priporočenega pisma priložiti 6 kron. Ker je poština sedaj draga, je bolje, da se naroči legitimacije skupno. Neži red in spored romanja bomo pravčasno priobčili. Na naročila legitimacij po 23. juniju se odbor ne mora ozirati, ker mora železnico pravčasno obvestiti o številu udeležencev.

Dvestoletnica božje poti Sv. Janeza Nepomučana na Radelju pri Marenbergu se je prav lepo obhajala. Pred 200 leti meseca maja leta 1721 se je začela nekdanja tako slavna božja pot pri Sv. Janezu Nepomučanu na prijaznem hribčku ob pobočju gore Radelj, župnije Marenberg. Vrli mladeniči in mladenke so krasno ovenčali cerkev ter postavili pred velikimi vrati slavolok z napisom: »Gospod, pravo nam modrost, mir in srečo daj! Srcu našem pa krepost izprosi sveti Janez naj! Mogočno streljanje je poveljevalo slavnost. Bilo je več sv. maš in slovesno sveto opravilo, popoldne ob drugi uri pete litanije Marijine. V cerkvenih govorih pri prvem sv. opravilu in ob 10. uri se je ljudstvu primerno pojasnil pomen tega dneva, poslušalci, Slovenci ter Nemci, so bili očitno ginjeni, kar je znamenje, da je božja pot vkljub vsem udarcem še vedno zanimiva ostala. Natančen opis in zgodovino božje poti ter krasne, velike romarske cerkve kakor tudi delovanje Mladeniske Zveze in Dekliške Zveze v Marenbergu v teku zadnjih 10